

Presentació

Tinc comprovat que, en molts casos, les «queixes» valencianes respecte a gestions i publicacions del Principat, són queixes que hauríem de fer-nos els valencians a nosaltres mateixos: la culpa —no sempre, però sí sovint— ens és imputable. Però, en definitiva, hi ha molta gent que parla per parlar, o per fer la punyeta, o per Déu sap quina mena de fòbies no païdes, i que en canvi no fa res de positiu.

Joan Fuster a Joan Triadú (11 de juny 1964)

El Principat tot sol difícilment podrà fer front als obstacles tradicionals i tot el que aconseguixi —cf. 1931-1936— serà un guany precari. El País Valencià, tot sol, no obtindrà mai res.

Joan Fuster, dins Rafael Tasis «Situació de Joan Fuster», *Pont Blau*, núm. 126 (octubre-desembre 1963), pp. 194-198.

«**E**stem millor que mai» declara Josep Maria Castellet en l'entrevista que clou aquest nou volum de *País Valencià, segle XXI*. Podria ser. La cultura catalana té una potent presència a l'exterior, i la nòmina d'escriptors és més nodrida que mai. En aquesta potencial cultural, el País Valencià juga un paper destacat, amb importants iniciatives, des d'influents infraestructu-

res editorials fins a un distingit grup d'escriptors que publica amb normalitat en les editorials del Principat. Podria ser que també el País Valencià estiguera millor que mai. I tanmateix...

I tanmateix, la sensació que tenim els que habitualment conreem el català al País Valencià és un constant i progressiu allunyament, un distanciament, una desafecció, una sensació d'anar perdent pas a pas els vincles que ens uneixen. I no sols pel conflicte entre els dos governs, en constant litigi per qüestions espúries, sinó per una certa fatiga per part de les elits intel·lectuals del Principat. Durant la confecció d'aquest volum hem notat de manera particular aquest cansament. Hem vist com als catalans els costa parlar del País Valencià, com tenen dubtes a expressar la seua opinió, com diuen que no tenen prou informació per escriure sobre el tema, com temen no estar prou al dia... Com si el País Valencià fóra la Conxinxina...

Som ben a freq, formem part d'una manera consubstancial d'una mateixa cultura, i d'alguna manera els catalans haurien de pensar que el cas valencià podria ser també un símptoma preocupant per al seu propi futur. No obstant això, per aconseguir les col·laboracions que integren aquest volum s'han hagut de superar alguns recels, molts apriorismes, molts dubtes, moltes pors. També cal dir que s'han recollit fracassos sonors. Ha estat d'alguna manera un descobriment: el «Sud enllà» segueix despertant, entre els intel·lectuals catalans, certes inquietuds i, també, una mica de mandra. Se senten una mica culpables (culpables del tebi interès que els despertem), però, ai, es fa ben poc per solucionar-ho. Hi ha voluntat, però s'acostuma a deixar per a l'endemà: sempre hi ha coses més urgents.

Entengueu-me, en aquestes paraules no hi ha un retret, sinó un diagnòstic. Gran part de les coses que ens passen —per dir-ho així, d'una manera succinta— són conseqüència d'aquest

desconeixement, d'aquesta manca de flux entre els nostres pobles. Bona part dels intel·lectuals catalans han vingut en comptades ocasions al nostre país, alguns fins i tot no han visitat València des de fa anys i panys. A poc a poc, aquesta percepció de pertànyer a una mateixa comunitat cultural va perdent vigència, i al català tant li fa anar a Saragossa o Múrcia com a Castelló o Alacant. Fins i tot els resulta més còmode, més senzill, més pragmàtic: allí no hi ha cap vel·leïtat identitària a testar. A poc a poc, la percepció d'uns Països Catalans units per la seua realitat lingüística va transformant-se en un concepte evanescent, i va sent abandonada fins i tot per arrauxats abanderats de la defensa de la llengua.

Evidentment, en aquest distanciament també els valencians som culpables. Com es comenta en alguns dels textos d'aquest volum, la manca d'institucions amb les quals poder relacionar-se coarta molt les possibles relacions. El País Valencià «no va», que diu en Castellet, i si exceptuem algun cas concret, com ara la Universitat de València, amb la Xarxa Lluís Vives, o la Fundació Ramon Llull (amb la presència d'ajuntaments valencians), no hi ha institucions amb les quals poder col·laborar: ni tan sols aquelles que han estat creades amb aquest objectiu cultural (com ara l'Acadèmia Valenciana de la Llengua o el Consell Valencià de Cultura) fan cap tipus de tasca unificadora. Així les coses, els catalans, i no sense raó, veuen el nostre país com un territori esquerp, hostil, complicat, sense cap interlocutor solvent al qual adreçar-se.

En aquesta progressiva capitulació perilla de manera ben especial el llegat de Joan Fuster. L'homenot de Sueca és una figura incòmoda, que no resulta fàcil de negligir, o de rodejar. En un article que vaig publicar a *La Vanguardia*, arran del debat que s'hi va produir sobre les relacions entre Catalunya i

el País Valencià, escrivia que Fuster constitueix una referència i un exemple gens fàcils d'esquivar, i que «la llum d'aquell far insòlit que es va erigir en Sueca, quasi per generació espontània, segueix il·luminant, i amb contumaç insistència, tot el país, des de Salses fins a Guardamar». I és precisament el fulgor immarcescible que encara emana la figura de Fuster el que tant incomoda als que volen passar pàgina, als revisionistes, als que diuen que volen encetar un nou tipus de relació. Sens dubte, sense Fuster, la nostra unitat seria més dèbil: la seua autoritat encara és el nostre cohesionador cultural més important.

Per tot això, els textos que es publiquen en aquest volum són ben interessants. Els catalans escriuen sobre el País Valencià, de vegades caient en el tòpic i l'estereotip, d'altres descobrint-nos aspectes que no sospitàvem. La lectura dels textos, un darrere l'altre, conforma un insospitat mural de com ens veuen. *Vosaltres, els valencians* és l'encertat títol d'un d'ells. Sí, això és: els catalans parlen, sense ambages, de nosaltres, els valencians. Ja era hora.

Martí Domínguez
Desembre 2009